

Formandsberetning Djursland Landboforenings generalforsamling 7. marts 2023

Indledning

Tak for ordet og tak for det gode fremmøde.

Endnu engang velkommen til landboforeningens generalforsamling.

På sidste generalforsamling, som vi afholdt tirsdag den 8. marts sidste år, havde Rusland lige invaderet Ukraine, og vi var på samme tid netop trådt ud af corona-pandemiens klør. Mange oplevelser og udfordringer er siden da løbet os i møde, dels forårsaget af krigen og dels af de eftervirkninger, som åbning af et nedlukket samfund medførte.

Som jeg nævnte sidste år, så har vi igennem mange år vænnet os til fredelig samhandel i vest og mod øst med udgangspunkt i vores demokratiske livssyn, vores respekt for menneskerettigheder og vores forventning om staters suverænitet.

Med Ruslands invasion af Ukraine og med den efterfølgende udvikling af denne krig må vi erkende, at vi nu står et helt andet sted i forhold til fredelig sameksistens og beskyttelse af vores demokrati.

Afholdelse af en generalforsamling, som den vi gennemfører i aften, på et ordentligt demokratisk grundlag er helt afgørende for opretholdelse af vores demokratiske fundament. Selvom landboforeningen er en lille brik i vores fælles demokrati, så skal den demokratiske proces også helt ud til plovfuren. Og derfor er jeg glad for, at så mange er mødt op i aften for at understøtte dette vigtige formål.

Hvad vi kan forvente os af krigen i Ukraine, og hvordan den vil udvikle sig, er straks et mere vanskeligt spørgsmål, som jeg ikke skal bevæge mig ud i at svare på. Jeg har derfor inviteret korrespondent fra TV2, Uffe Dreesen til at komme og holde et indlæg for os i aften, så vi kan blive klogere på, hvad vi kan forvente os af denne krig. Et indlæg jeg personligt glæder mig meget til.

Lad os tage fat i det mere hjemlige.

Den aktuelle landbrugsøkonomi

2022 blev for planteavl og i særdeleshed for mælkeproduktionen økonomisk et helt eventyr, mens det for produktion af smågrise og slagtesvin blev noget mere afdæmpet.

Den økonomiske højdespringer blev mælkeproduktionen.

Der er grund til at glæde sig på vegne af mælkeproducenterne, der i 2022 oplevede et markant økonomisk løft, som for langt de fleste gav en tiltrængt finansiel robusthed. Selvom mælkeprisen fra 1. februar er faldet en smule, så kunne 2023 også gå i retning af endnu et år med et godt resultat for denne produktion.

Jeg kan forstå på kontoret, at de fleste mælkeproducenter har valgt en konsolideringsstrategi, og det er klogt. Ingen ved jo, hvad fremtiden bringer.

Også markbruget har opnået flotte økonomiske resultater i 2022. Resultater på baggrund af en fornuftig høst men i særdeleshed båret af markante prisstigninger, der toppede i august og september.

Også de fleste markbrugere har ladet sig konsolidere som den højeste prioritet. Flere har allerede skrevet kontrakter på korn og raps for høsten 2023. Men med samtidig indkøb af relativt dyr gødning og stigende rente må vi forvente et mere afdæmpet økonomisk resultat i år.

Det var dejligt, at også markbruget oplevede et godt resultat i 2022.

Mere bekymrende er situationen i svineproduktionen, hvor resultaterne i 2022 som sagt blev mere afdæmpede. Svineproduktionen har i flere år oplevet store udsving på afsætning og afregningspriser.

Selvom svineproduktionen i Europa er faldende, så er efterspørgslen ligeledes faldende. Derudover bøvler svineproducenterne med niveauet på den danske afregningspris på svinekød i forhold til det europæiske niveau.

Noteringen på slagtesvin faldt i starten af året, et fald der igen bragte økonomisk ubalance i produktion af slagtesvin. Siden da har noteringen igen rettet sig og jeg kan forstå, at der ifølge prognoserne forventes en fortsat stigning på noteringerne i løbet af foråret, men der skal et pænt stort løft til, når vi ser på prisniveau på foder, udvikling i kapacitetsomkostninger og stigende rente.

For producenter af smågrise har afsætningen af smågrise været god, og det har også løftet prisen på en smågris. Dermed er denne produktionsgren kommet godt fra start i det nye år.

Erfaringsmæssigt ved vi, at afsætnings- og bytteforhold i svineproduktionen hurtigt kan flytte sig, men det er min forventning, at også svineproducenterne i løbet af året vil opnå en mere stabil økonomi, ikke mindst på baggrund af den faldende produktion.

Det er mit håb, at alle produktionsgrene opnår et fornuftigt økonomisk resultat i år, selvom vi skal vænne os til et højere renteniveau.

Landboforeningen i god gænge

Landboforeningens medlemsgrundlag ligger på et stabilt niveau med omkring 500 aktive medlemmer og 200 passive medlemmer. Djursland Landboforening er en mellemstor landboforening.

Efter corona-nedlukningen var jeg naturligvis spændt på, om der fortsat ville være opbakning til landboforeningens arrangementer og udbud af mødeaktiviteter. I år har jeg været særdeles flittig til at møde op til mark- og bedriftsbesøg, og ligeledes har efterårets møder været meget velbesøgte.

I løbet af januar og starten af februar i år har udvalgte afholdt deres respektive beretningsmøder. Over 6 mødeaftener har det samlede deltagerantal været på omkring 365. Derudover har der været afholdt en række faglige møder, hvor der har været pladsmæssige udfordringer.

Jeg har sagt det før: En landboforening har sin berettigelse, hvis medlemmerne vil gøre brug af deres landboforening. Og med fremmødet i aften må jeg sige, at I gør, at landboforeningen har sin berettigelse.

I løbet af efteråret har landboforeningen igangsat arbejdet med et indsatsområde under titlen ”relationer”. De ansatte og ledelsen har besluttet at styrke relationerne internt i huset, såvel som til landboforeningens medlemmer. Stærke relationer internt i landboforeningen og til landboforeningens medlemmer styrker henholdsvis den rådgivning der udgår fra landboforeningen, men skulle også meget gerne styrke det landbrugspolitiske arbejde, til gavn for landbruget på Djursland.

Et særligt fokusområde for landboforeningen har været landboforeningens tilknytning til de unge landmænd, herunder landboudom. Også på dette område har landboforeningen tilbudt aktiviteter i samarbejde med de unge, der gerne skulle være medvirkende til at fastholde deres interesse for landbruget.

Ud over den rådgivning, som landboforeningen udbyder, skal landboforeningen også kunne håndtere de landbrugspolitiske udfordringer, som landbruget og I medlemmer støder på i jeres daglige virke. Jeg er meget opmærksom på, at vi skal forsøge at løse disse udfordringer bedst muligt. Det er landboforeningens helt primære opgave.

Landbrugspolitiske udfordringer er der nok af, så lad os tage nogle af dem.

Landbrugspakken og folketingsvalget

Den 5. oktober 2022 udskrev Mette Frederiksen folketingsvalg til afholdelse tirsdag den 1. november 2022. Udskrevet på baggrund af et alvorligt pres fra de radikale. Valgkampen gik desværre som jeg havde forventet, landbruget blev igen draget ind i en valgkamp for at skaffe stemmer.

Tonen omkring landbruget blev mere og mere skinger, og snart skulle landbruget fuldstændigt ofres på bekostning af f.eks. klimatiltag, biodiversitet og grundvandsbeskyttelse.

Under valgkampens politiske debatter var der ingen, der tog hensyn til hele fødevareklyngens betydning for beskæftigelse, valutaindtægter og fødevarerikthed. Fødevareklyngen udgør den andenstørste valutaindtjening til Danmark, men dette faktum havde åbenbart ingen betydning under valgkampen.

Det er beskæmmende, at Folketinget i efteråret 2021 vedtager en landbrugspakke, der skal skabe ro for landbruget. Som det blev sagt dengang: ”**Så kender landbruget sine vilkår**”. Kun et år efter denne aftale så pakkes denne landbrugspakke op, og igen bliver det politiske fundament for så vigtigt et erhverv **usikker**.

Dette var en dårlig oplevelse, og konklusionen må være, at intet er sikkert, uanset hvor mange forsikringer vi får fra politisk side.

CO2

Det helt store tema i valgkampen blev landbrugets klimabelastning, med særligt fokus på landbrugets nedbringelse af CO2-belastningen. Emnet var så centralt, at alle partier kunne melde sig under fanen som tilhænger af en CO2-afgift på landbruget.

Med dannelse af en ny bred regering over midten og med klimarådets seneste rapport, står landbrugets nedbringelse af CO2 fortsat højt på dagsorden. Derfor må vi forvente, at der kommer en CO2-afgift på landbruget.

Ja – landbruget udleder CO₂, men landbruget binder også CO₂. Der er ikke tale om, at landbruget alene belaster med CO₂. Også her er forståelsen for landbrugets biologiske processer for ringe hos de politikere, der har indflydelse.

Når jeg tænker tilbage på valgkampen, så er det som om, at landbruget skal betale for den velstand, som den øvrige befolkning har opnået i et overforbrug.

Det er politisk bestemt, at landbruget skal bidrage med reduktion af egen CO₂-belastning. Og med god grund er vi i landbruget naturligvis særligt bekymret for, om vores landbrug, livsværk, hjem og dermed vores familie vil blive truet.

Ved hel eller delvis nedlæggelse af et erhverv, er der ingen fortrydelsesknop eller bagegear.

Landbrugets udledning af CO₂ har i mange år været relativt konstant, selvom produktion og effektivitet har været stigende. Den største CO₂-udledning i landbruget kommer fra køernes vom. Det er komplicerede biologiske processer, der foregår i denne vom, og skal den CO₂ reduceres, kræver det betydelige teknologiske landvindinger. Det vil tage lang tid at få denne reduktion af CO₂ mærkbart reduceret.

Vores nye fødevareminister Jacob Jensen har i et større interview i Børsen den 27. januar sagt, at han slet ikke tør gætte på, hvornår en CO₂-afgift på landbruget bliver indført, og at opgaven med at finde en retfærdig og brugbar beregningsmodel ikke er nem. Jeg tror, han får ret.

Folketinget har nedsat en ekspertgruppe, der skal finde en model, som kan anvendes til at beregne en CO₂-afgift på landbruget, og Jacob Jensen forventer ikke, at denne ekspertgruppe har sit arbejde færdigt i år.

Vi kan håbe på, at regeringens krav, om at en CO₂-afgift på landbruget ikke må koste arbejdspladser og valutaindtægter, **holder**.

Vi ved, at CO₂-afgiften kommer på en eller anden måde. I mellemtiden skal vi passe vores landbrug bedst muligt og ikke lade os tale ned i dybet. Og så skal vi agere der, hvor vi får mest mulig effekt ud af mindst mulige gener, nemlig ved at udtage vores lavbundslande. Til slut må vi håbe på, at politikerne tænker sig grundigt om denne gang, og jeg vil gøre alt for, at en afgift bliver så rimelig som muligt, derfra hvor jeg nu arbejder.

Kvælstof

Siden 1990 har dansk landbrug reduceret sin udledning af kvælstof med omkring 40% og fosfor omkring 60%. Disse reduktioner er gennemført samtidig med en stigende produktion. En produktion, som i dag ligger 20% over den produktion, som landbruget præsterede i 1990.

Konklusionen er, at landbruget har formået at nedbringe udledningen af sine næringsstoffer til det danske vandmiljø i betydelig grad, dette som sagt samtidig med en stigende produktion.

Det betyder, at landbrugets miljøbelastning på den producerede vare er faldet ganske betragteligt, og det gør dansk fødevarerproduktion til en af de mindst miljøbelastende i hele verden.

For at nå dertil har landbruget måttet investere massivt i forskellige teknologiske løsninger igennem tiden.

Har vores vandmiljø så fået det væsentligt bedre i den periode? Er den gode miljøtilstand så genoprettet, kan vi fristes til at spørge. Og vil yderligere krav til reduktion i næringsstofudledningen fra landbruget så også forbedre vandmiljøet?

Svaret er nej! Vores fjorde og havmiljø har stadig udfordringer med iltsvind og mangel på ålegræs. Mængden af ålegræs er en parameter, der bruges til at måle vandmiljøets sundhedstilstand.

Miljøtilstanden i det danske vandmiljø vil fortsat være udfordret. Derfor forventer jeg også, at miljøfolket, folketingets politikere og embedsværket snart vil erkende, at uanset hvor mange krav og rigide regler, de pålægger landbruget, vil dette **ikke** i væsentlig grad forbedre vandmiljøet. Der er simpelthen brug for at kigge på andre forhold end kvælstofudvaskning.

Biogas

Er der en teknologi, der reelt kan reducere landbrugets CO₂-udslip, og som kan regulere landbrugets næringsstofudledning, så er det etablering af et biogasanlæg.

Et biogasanlæg er ikke alene en fordel for landbruget, men kan så sandelig også håndtere en lang række andre typer af biomasse. Det kunne eksempelvis være madaffald eller andre restprodukter fra fødevarerindustrien.

Det er velafprøvet og veldokumenteret, at behandling af husdyrgødning gennem et biogasanlæg vil reducere CO₂-udslippet og samtidig give en bedre udnyttelse af næringsstoffer til glæde for klimaet og vandmiljøet.

Det helt afgørende produkt fra et biogasanlæg er gas. Gas, som erstatter den traditionelle fossile gas. Et biogasanlæg er derfor et klimaneutralt energiforsyningsanlæg.

Det er mig helt uforståeligt, at det er så svært at få de lokale kommunalpolitikere til at forstå vigtigheden af etablering af et biogasanlæg. Der er meget i vejen, mange forklaringer og mange undskyldninger.

Kom nu i gang med at understøtte denne planlægning. Landbruget og investorerne står klar!

PFAS

I 2021 blev der konstateret PFAS i kød fra græssende kvæg ved Korsør. Siden da er der konstateret forurening med PFAS mange steder i Danmark: Vestkysten, den sjællandske vestkyst og også på Djursland.

Vi har set sager, hvor landmænd med græssende dyr på forurenede arealer står med en kæmpe udfordring, da PFAS kan genfindes i kødet.

Landbrug & Fødevarer forsøger at hjælpe i de pågældende sager i samarbejde med de ansvarlige myndigheder, men jeg er bekymret på flere områder. Dels er der spørgsmålet om, hvor udbredt problemet er, dels hvor mange landbrug, der reelt er i risikozonen, og dels hvordan de pågældende landmænd bliver stillet økonomisk.

Også i slam er der fundet PFAS.

Under sagens forløb og sporingen af PFAS kom landbruget også hurtigt i fokus. At landbrugets brug af planteværn formentlig også har haft betydning for denne forurening. Det er let at skyde skylden på andre. Men denne gang må ansvaret for forurening med PFAS lægges et andet sted end på landbruget.

Biodiversitet

Med vedtagelse af den nye EU-støtteordning, der fik virkning fra 1. januar i år, er der indført en regel om, at 25% af den direkte støtte skal gives til bioordninger – også kaldet eco-schemes.

Noget af intentionen med indførelse af eco-schemes er at sikre biodiversiteten på og omkring dyrkningsfladen. Vi landmænd ved om nogen, hvor vigtig vores natur er, og vi ønsker helt naturligt at støtte op om den – også den vilde natur.

Og ja, vi har alle arealer, og vi **kan** alle afsætte arealer til at støtte op omkring den vilde natur. Men også i debatten omkring landbrugets påvirkning af den vilde natur oplever jeg rigtig meget uvidenhed og forudindtagethed, desværre.

Jeg er slet ikke sikker på, at biodiversiteten alene er presset af landbruget. Også her tror jeg, at vores velstand generelt i samfundet med udvikling af byer og transport er en betydelig årsag til, at den vilde natur går tabt i væsentlige områder over det ganske land.

Med de nye EU-støtteordninger vil landbruget helt naturligt udtage flere områder, hvor småkravl og den vilde natur kan få bedre plads, og jeg tror også, at der ikke skal meget til, før småkravlet igen breder sig.

Vi skal i landbruget blive bedre til at vise vores natur frem. Det er derfor prisværdigt, at der er nogle medlemmer af landboforeningen, der har dannet en arbejdsgruppe, der har sat sig for at bevise, at der er vild natur på Djursland. Der er småkravl på landet, også på dyrkningsfladen.

Det er vigtig viden og information.

Arbejdsgruppen har fået støtte fra Veluxfonden til deres arbejde, og resultatet af deres arbejde kan findes på hjemmesiden ”Landbobiodiversitet.dk” eller på landboforeningens hjemmeside.

Arbejdet er stadig under udvikling, men jeg vil gerne opfordre så mange medlemmer som muligt til at indsende et bidrag i form af foto eller små filmoptagelser til biodiversitetsgruppen af det, I ser af den vilde natur, når I bevæger jer rundt på jeres landbrug. Det er naturligt for os, når vi ser den vilde natur udfolde sig, men det er det bestemt ikke for alle andre.

Det er en god sag og et vigtigt arbejde at få dokumenteret den vilde landbrugsnatures tilstand på Djursland på et faktisk grundlag.

Stor ros til arbejdsgruppen for jeres indsats. Landboforeningens støtter op om jeres udviklingsarbejde.

Land og by

Som det fremgår af min beretning, har landbruget et stort behov for at give det øvrige samfund, vores medborgere, en større indsigt og forståelse for landbrugets forhold.

Af den årsag afholder og deltager landboforeningen blandt andet i møder med kommunerne og forskellige råd nedsat i og omkring de to kommuner. Det er naturligvis en vigtig og helt afgørende kontakt.

Men lige så vigtigt er det at nå ud til den øvrige befolkning. Derfor er udvalgsarbejdet i Åbent Landbrug vigtigt. Deltidsudvalget tager også sin tøm med at øge samspillet mellem by og land i deres arbejde.

Vi har grundigt diskuteret, hvordan vi bruger landboforeningens ressourcer bedst for at opnå den bedste samfundskontakt til gavn for landbruget.

I flere år har der været afholdt høstmarked i Grenå. En aktivitet der også er planlagt til september i år. Det er blevet en tradition. I år udvider vi denne lokalaktivitet til Hornslet, under titlen ”Landbruget kommer til Hornslet”. I samarbejde med Hornslet Handelsstandsforening deltager vi i denne markedsdag den 6. maj.

Også andre lokaliteter på Djursland har været drøftet, men nu afvikler vi de to arrangementer i henholdsvis Hornslet og Grenå, og så vil vi evaluere, om denne form for kontakt mellem land og by har fungeret godt.

Fem af vores landmandskollegaer har åbnet dørene for deres landbrug, under konceptet ”DjurslandGården”. DjurslandGården har i 2022 haft rekordbesøg, og vi skylder jer en stor tak for den betydningsfulde indsats, som I yder ved at vise jeres gårde frem for offentligheden.

Også i år arrangeres der Åbent Landbrug i september. Derudover er der en lang række af forskellige aktiviteter, blandt andet samarbejde med flere folkeskoler om besøg og undervisning om landbrugets forhold. Vores udvalg har et tæt pakket program for i år, og jeg håber, at vi opnår nogle velbesøgte og succesfulde arrangementer.

Vi skylder en stor tak til alle I frivillige, der har afsat tid til at støtte op omkring de forskellige arrangementer, som er afviklet. Jeg håber, at I igen er klar til at støtte op med hjælp i 2023. Uden jeres hjælp og engagement vil landboforeningen ikke kunne opretholde en så stor aktivitet på denne vigtige opgave med samfundskontakt.

Kommunerne

Som tidligere år har landboforeningen haft en række gode møder med de to kommuner på Djursland. Det gælder blandt andet arbejdet med den grønne omstilling, men I har også taget godt imod landbruget, når vi haft landbrugspolitiske udfordringer, som vi gerne ville vende med jer.

På landbrugsområdet fungerer den kommunale sagsbehandling rigtig godt. Jeg skal dog understrege, at vi fortsat har nogle uløste udfordringer omkring en række ekspropriationsforretninger i Syddjurs. De sager er ved at have en alder, der gør det uanstændigt.

Få dem nu løst.

Landtur

Som I har kunnet mærke på min beretning, er jeg bekymret for de politiske forhandlinger, der står for døren omkring landbrugets andel af klimareduktionerne og yderligere reduktion af udledning af næringsstoffer.

Jeg har derfor sat mig for at afse tid til at mødes med jer for at drøfte disse kommende udfordringer, som landbruget står overfor. Det er vigtigt, at jeg får jeres meninger med ind til de drøftelser, der kommer til at pågå i den kommende tid.

Fødevareministeren har som nævnt sagt, at de fremtidige modeller for regulering af landbrugets klima- og miljøtilpasning skal være grundigt gennemarbejdede, og at det derfor vil tage tid.

Jeg har af naturlige årsager ikke mulighed for at møde alle. Derfor samler jeg nok en gruppe af jer, så vi kan få en bred meningsudveksling omkring disse politiske problematikker.

Jeg håber derfor også, at I vil tage godt imod dette initiativ.

Afslutning

Jeg vil gerne slutte min beretning af med endnu en tak for det gode fremmøde i aften. Jeg ved, at de folkevalgte og ansatte i landboforeningen vil gøre deres bedste for at fastholde en god og stærk forening, til jeres bedste interesse.

Og ikke mindst en tak til kontoret og til Rikke og Hans-Henrik, der som sædvanlig har været en uvurderlig hjælp for mig.

Tak for ordet

Hans Gæmelke